

i umjetnosti, a čija se slika nalazi i na naslovnici samog djela. Što se jezika tiče, sve su isprave pisane latinskim jezikom.

Na kraju, treba istaknuti da je ovo djelo ogledan primjerak priređivanja izvorne građe za heraldičku prošlost Ugarsko-hrvatskog Kraljevstva. Priređivače ovog prvog sveska serije Srednjovjekovne ugarske grbovnice treba pohvaliti za vrlo ozbiljno i savjesno priređeno izdanje, potpuno u skladu s principima definiranim dosadašnjom egdotičkom tradicijom, a kao jedina eventualna zamjerka moglo bi se istaknuti da su ilustracije (osim već spomenute naslovnice) objavljene samo u crno-bijeloj tehnici, što bi moglo uzrokovati stanoviti problem zainteresiranim čitateljima. Iako i u Hrvatskoj, kao i u Mađarskoj, postoji duga tradicija bavljenja heraldikom, a već je Ivan Bojničić, najveći hrvatski heraldičar s prijelaza prošlog stoljeća, još od osamdesetih godina 19. stoljeća objavljivao tekstove grbovnica (u *Starinama* i *Vjesniku Zemaljskog arhiva*), kakav se rad na objavljivanju pojedinih grbovnica nastavio i kasnije, hrvatskoj historiografiji još uvijek nedostaje djelo u kojem bi one bile sustavno objedinjene i objavljene u značajnijem broju na jednom mjestu, te ovdje prikazani svezak mlađih mađarskih kolega (i njihov projekt) predstavljaju dobar primjer i poticaj za buduća istraživanja.

Sanja Miljan

Frane Petrić / Franciscus Patricius, *Discussionum peripateticarum tomus quartus. Peripatetičke rasprave – svezak četvrti*, 2 knj., prir. Mihaela Girardi Karšulin, Ivica Martinović i Olga Perić, prev. Mihaela Girardi Karšulin i Ivan Kapec, Institut za filozofiju, Zagreb 2012., 646 str.

Nakon što je 2009. godine izdan treći svezak Peripatetičkih rasprava Frane Petrića, zagrebački je Institut za filozofiju 2012. nastavio s izdavanjem ovog značajnog djela, objavljivanjem njegova četvrtog sveska. Urednici i priređivači knjige bili su Mihaela Girardi-Karšulin, Ivica Martinović i Olga Perić. Prijevod ovog sveska izradili su Mihaela Girardi-Karšulin i Ivan Kapec, dok je Olga Perić izradila filološku redakciju latinskog teksta i prijevoda. Knjigu su recenzirali Erna Banić-Pajnić, Branko Despot i Darko Novaković. Riječ je o izdanju opremljenom bogatim znanstvenim i kritičkim aparatom. Na samome početku nalazimo *Predgovor* (VII-IX) koji je izradila Mihaela Girardi-Karšulin, dok se na kraju izdanja nalaze *Kazalo pojmova* (573-615), *Kazalo imena* (617-624), te *Popis citiranih mjesta i izvora grčkih citata* (625-630). Izdanje zaključuje vrlo opsežni pomoćni znanstveni aparat, naslovljen *Bibliografija* (631-646). Autori su u navedenoj bibliografiji donijeli vrlo detaljan popis ranijih izdanja *Peripatetičkih rasprava* Frane Petrića, zatim sekundarne literature o tom Petrićevom djelu, te naposljetku i popis dosadašnjih hrvatskih prijevoda Petrićevih djela.

Metode Peripatetičkih rasprava i njihova uloga u Petrićevoj obrani Nove sveopće filozofije (XI-XLX), naslov je studije u kojoj autorica Mihaela Girardi-Karšulin pojašnjava pojam metode u novovjekovnoj filozofiji, ali i samim *Peripatetičkim raspravama* Frane Petrića. Navodeći podatke iz *Nove sveopće filozofije* Franje Petrića, autorica ističe kako se navedeni filozof već u tome djelu pozivao na tri metode, točnije aristotelovsku, vlastitu i platoničku, čime ističe veliku važnost pojma metode u svojim radovima. Nadalje, Mihaela Girardi-Karšulin napominje kako je Frane Petrić u prvim svescima uglavnom koristio komparativnu metodu, dok četvrti svezak naslovljava kao *ocjenu Arisotelovih učenja (censura Aristotelis dogmaticum)* u prirodnoj filozofiji, točnije koristi metodu utemeljenu na tradicionalnim skolastičkim metodičkim strategijama. Autorica nadalje ističe kako u objavljenom svesku Frane Petrić izlaže, ali i pobija Aristotelov pojam kontinuiteta. Mihaela Girardi-Karšulin je potom analizirala neke aspekte argumentacije koju koristi Frane Petrić, a koju naziva Petrićevom antinomijom, a koju autor koristi u šestoj knjizi IV. sveska *Peripatetičkih rasprava*, u kojemu Frane Petrić iznosi ocjenu Aristotelovih uče-

nja. Iako je detaljno iznijela pregled strategija kojima se Petrić služio protiv Aristotelove filozofije, autorica ističe kako je Frane Petrić iste strategije u Peripatetičkim raspravama koristio i u svrhu obrane svojeg glavnog djela *Nova de universis philosophia*. Posljedično, iz djela Frane Petrića, uočava se njegov zaključak kako se na temelju Aristotelovih počela ne može zasnovati nikakva metafizika, te stav kako Aristotelova počela, u kontekstu shvaćanja beskonačnosti svijeta, sadrže unutrašnje nedosljednosti.

Ivica Martinović autor je studije *Petrićeva prosudba Aristotelove prirodne filozofije u *Discussiones peripateticae* i njezini odjeci u *Nova de universis philosophia* (XLVII-XCIII)*. Autor ovom prilikom iznosi okolnosti i vremenski okvir u kojem je Frane Petrić radio na djelu kojem je intencija bila sustavno sučeljavanje s Aristotelovom misli. Ivica Martinović nadalje sustavno prikazuje na koji se način Frane Petrić suočio s Aristotelovim opusom u četiri sveska, ukazujući na neke razlike u postupku koji je primjenjivao u svome radu. Kao rezultat rada Frane Petrića, autor Ivica Martinović ističe kako nam je filozof s Cresa prikazao Aristotelove prirodnofilozofske spise iz četiri različita kuta. Prije svega, autor ističe nemali historiografski posao koji je izvršio Frane Petrić, ustanovljavajući poredak Aristotelovih knjiga, s posebnim naglaskom na broj i slijed prirodoslovnih knjiga. Osvrćući se na prirodoslovne knjige kojima je Frane Petrić posvetio veliku pažnju, Ivica Martinović je ovom prilikom ukazao i na zajedničke stečevine antičke prirodne filozofije, kao i na razlike između Aristotela i njegovih grčkih prethodnika u prirodnoj filozofiji. Zaključujući svoju studiju, Ivica Martinović je pažnju posvetio i Petrićevim prigovorima na neke od pojmova koje je koristio Aristotel. Prije svega riječ je o pojmovima beskonačnog i kontinuiranog kojima je Petrić posvetio značajan dio četvrte knjige svoje studije.

Nakon vrlo opsežnih studija Mihaele Girardi-Karšulin i Ivica Martinovića, slijedi glavni korpus izdanja četvrtog sveska *Peripatetičkih rasprava* Frane Petrića, u kojem su izdavači najprije donijeli faksimil naslovne stranice, a nakon njega usporedno slijedi transkripcija latinskog teksta (na parnoj stranici) i hrvatski prijevod (na neparnoj stranici) deset knjiga četvrtog sveska knjige Frane Petrića, a koja započinje posvetom Benedettu Manzolinu (7-9). Zbog velikog opsega ovog djela Frane Petrića, izdanje je u fizičkom smislu podijeljeno u dvije knjige, pa tako u prvoj od njih nalazimo sadržaj od predgovora do konca Pete knjige Petrićeva djela (1-339), a koja se nastavlja u drugoj knjizi sa šestom Petrićevom knjigom i zaključuje Bibliografijom (341-646). Potencijalne nedoumice priređivači su vješto riješili vrlo preglednim kazalima sadržaja u oba sveska, koja izdanje čine iznimno jednostavnim za korištenje.

Izdanje *Discussionum peripateticarum tomus quartus. Peripatetičke rasprave – svezak četvrti* predstavlja izvanredan doprinos djelatnika Instituta za filozofiju, točnije direktan plod rada na znanstvenom projektu "Grisogono i Petrić – dva svijeta renesansne filozofije", finaliziran od strane Mihaele Girardi-Karšulin i Ivana Kapecca uz filološku redakciju Olge Perić. Detaljan uvid u izdanje pokazuje ne samo vrlo detaljan i opsežan rad djelatnika Instituta za filozofiju, nego i plodan interdisciplinarni pristup istraživača, danas prijeko potreban u svim znanstvenim područjima. Vrlo opsežan posao navedenih autora omogućio je precizan uvid znanstvenoj publici, ali i širem krugu čitatelja, u djelo filozofa Frane Petrića.

Goran Budeč

Frane Petrić / Franciscus Patricius, *Discussionum peripateticarum tomus quartus. Peripatetičke rasprave – svezak drugi*, 2 knj., prir. Erna Banić-Pajnić, Luka Boršić i Mihaela Girardi-Karšulin, prev. Luka Boršić, Institut za filozofiju, Zagreb 2013., 618 str.

Nakon što je 2012. godine objavljen četvrti svezak djela hrvatskog renesansnog filozofa Frane Petrića *Peripatetičke rasprave*, ove godine Institut za filozofiju objavio je i drugi svezak istog djela koji je rezultat zajedničkog rada troje autora, Erne Banić-Pajnić, Luke Boršića i Mihaele Girardi-Karšulin, koji su svaki sa svoje strane pridonijeli njegovoj zaokruženosti.